

Szlak tarnowskich Żydów

Łaźnia żydowska i pomnik Pierwszego Transportu

Jewish Bath House and the First Transport Memorial

Das jüdische Badehaus und das Denkmal des Ersten Transports

PL

Projektantem budynku był tarnowski budowniczy Franciszek Hackbeil (starszy), a budowniczym Michał Mikoś. Budowla nawiązująca swoim stylem do architektury mauretańskiej została oddana do użytku w 1904 roku. W budynku tym 13 czerwca 1940 wieczorem Niemcy zamknęli 753 więźniów z tarnowskiego więzienia. Następnego dnia, 14 czerwca, zostali odprowadzeni na dworzec kolejowy w Tarnowie, załadowani do wagonów i przetransportowani do powstającego wtedy obozu KL Auschwitz, gdzie dotarło ich 728. Więźniowie ci, zwani tarnowiakami, nosili najniższe numery obozowe, od 31 do 758. Przeżyło ich około dwustu. Wśród więźniów, którym nie było dane przetrwanie obozu znajdowali się m.in. żydowscy obywatele Tarnowa: dr Zdzisław Simche, geograf, nauczyciel tarnowskich gimnazjów, autor monografii "Tarnów i jego okolica", dr Emil Wider – adwokat, Maksymilian Rozenbusz – dyrektor hebrajskiego gimnazjum, Jakow Szwarz – przemysłowiec i inni. Żaden z nich nie przeżył obozu. Plac przed łaźnią nosi dziś nazwę Więźniów KL Auschwitz. Znajduje się na nim pomnik upamiętniający to tragiczne wydarzenie, projektu tarnowskiego architekta Otto Schiera.

EN

The building was designed by Franciszek Hackbeil (Sr.) – a constructor from Tarnów, who in 1900 set a company with Michał Mikoś in order to build a bath house situated in the former Dożywocie Square (Lifetime Square). The bath house, built in a Moorish style, was opened in 1904. On 13 June 1940, Germans gathered here 753 prisoners from the local jail. The following morning they were drew out and escorted by armed gendarmes to the railway station, where they were put into cars and transported to the concentration camp in Auschwitz. Only 728 reached the destination. Those prisoners, called Tarnovians, had the lowest camp identification numbers from 31 to 758. Among those who died there were Jewish prisoners: dr Zdzisław Simche – a geographer, gymnasium teacher and author of the monograph entitled "Tarnów i jego okolica" (Tarnow and its Region), dr Emil Wider – an attorney, Maksymilian Rozenbusz – a Hebrew gymnasium headmaster, Jakow Szwarz – an industrialist. The square in front of the Bath House now bears the name of Prisoners of KL Auschwitz and the tragic events commemorates monument designed by Otto Schier.

DE

Das Gebäude wurde von einem Tarnower Baumeister Franciszek Hackbeil entworfen, und von einem Bauunternehmer Michał Mikoś gebaut. Der Bau im maurischen Stil wurde im Jahre 1904 vollendet und den Menschen zur Verfügung gestellt. In diesem Gebäude wurden am 13. Juni 1940 753 Menschen von den Deutschen gefangen genommen. Am nächsten Morgen am 14. Juni wurden sie zum Tarnower Bahnhof gebracht, und in einem Zug ins Konzentrationslager nach Auschwitz abtransportiert. Nur 728 haben es nach Auschwitz geschafft. Die KZ- Häftlinge die so genannten „Tarnowiaki“ trugen im Lager die niedrigsten KZ- Nummern von 31 bis 753. Nur 200 von ihnen haben Auschwitz überlebt. Unter den Häftlingen, die das Vernichtungslager nicht überstanden haben, waren u.a. die jüdischen Bürgers von Tarnow: Dr. Zdzisław Simche, der Geographe und der Tarnower Gymnasiumslehrer, Autor der Monographie „Tarnow und die Umgebung“, Dr. Emil Wider-Rechtanwalt, Maksymilian Rozenbusz-Direktor des hebräischen Gymnasiums, Jakow Szwarz- Industrielle und andere. Der Platz vor dem Badehaus trägt heutzutage den Namen „Platz der Auschwitzhäftlingen“. Dort befindet sich auch ein Denkmal, von Otto Schier entworfen, das an diese tragischen Ereignisse erinnert.

Szlak renesansu
Renaissance Trail
Der Renaissance-Weg

Szlak tarnowskich Żydów
Jewish Trail
Der Weg der Tarnower Juden

Szlak gen. Józefa Bema
The Trail of Gen. Józef Bem
Der Weg des Generals Józef Bem

Szlak Jana Szczepanika
The Trail of Jan Szczepanik
Der Weg von Jan Szczepanik

<http://m.tarnow.travel>

Atrakcje turystyczne Tarnowa
Strona przyjazna dla urządzeń mobilnych

Tourist attractions of Tarnów
Mobile-friendly Website

Die Sehenswürdigkeiten von Tarnów
Die freundliche Internetseite für Mobilgeräte

Tarnowskie Centrum Informacji
Rynek 7
tel. +48 14 688 90 90
www.tarnow.travel